

УДК 32.327.56:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.57.24>

ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ПОСИЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ: СТРАТЕГІЧНА ВІДПОВІДЬ ЄС НА ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ

Юрій Шкіра

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
факультет соціальних і поведінкових наук,
кафедра політології, соціології і культурології
вул. Алчевських, 29, 61002, м. Харків, Україна*

Стаття присвячена дослідженню стратегічної відповіді Європейського Союзу на дезінформацію як ключовий елемент сучасних гібридних війн, зокрема в контексті російської агресії проти України. Автор аналізує використання дезінформації як інструмента маніпуляції громадською думкою та підриву довіри до демократичних інститутів країн ЄС. У роботі підкреслюється вразливість європейських демократій, де свобода слова, відкритий доступ до інформації та плюралізм політичних поглядів створюють додаткові можливості для маніпуляцій, які активно використовуються агресивними автократіями. В роботі акцентовано, що дезінформаційна кампанія РФ спрямована на підірив єдності Європи та послаблення підтримки України. Маніпулюючи темами міграції, енергетики, фінансів та ядерної безпеки, Кремль намагається викликати страх і невдоволення серед європейців, щоб змусити їх тиснути на своїх уряди з вимогою припинити підтримку України. Головна мета російської дезінформаційної кампанії в країнах ЄС – змусити європейців відмовитися від фундаментальних принципів ЄС – демократії та солідарності.

У статті розглядаються ключові безпекові рамки ЄС, такі як Глобальна стратегія зовнішньої політики та політики безпеки та Стратегічний компас, що стали адекватною та своєчасною відповіддю на гібридні загрози та геополітичну напруженість на європейському континенті у XXI ст. Проаналізовано основний спектр європейських проєктів, що спрямовані на розпізнавання, виявлення та протидію інформаційним атакам, зокрема: East StratCom Task Force, European Digital Media Observatory та Free Media Hub EAST. Визначено, що системні рішення ЄС щодо конструювання нової безпекової стратегії сприяють інформаційній стійкості та послаблюють деструктивний вплив від інформаційних атак. Крім того, в роботі підкреслено важливість співпраці між Україною та ЄС у подоланні гібридних загроз та інформаційних викликів. Автор статті наголошує на необхідності довгострокових стратегічних рішень для нейтралізації дезінформації та сприяння стійкості європейських суспільств, а також координації зусиль задля забезпечення сталого демократичного розвитку в Європі.

Ключові слова: гібридні загрози, дезінформація, інформаційна стійкість, загроза демократії, стратегія безпеки ЄС, співпраця між Україною та ЄС у сфері інформаційної безпеки.

Постановка проблеми. Демократичний світ традиційно є рушієм і уособленням інновацій у сфері доступу до інформації та її поширення. Проте в сучасних умовах геополітичної напруженості та гібридних загроз такі переваги демократій, як відкритий доступ до інформації та свобода слова – стають водночас і їх вразливістю. Агресивні авторитарні режими використовуючи інформаційні атаки, зокрема дезінформацію, намагаються підірвати єдність та безпеку демократичних країн, маніпулюючи та викривлюючи інформацію, поширюючи політичний хаос та поляризацію в суспільствах. Як попереджають експерти Atlantic Council: «Розвиток Інтернету та онлайн-соціальних мереж змінив обсяг і масштаб, у якому люди отримують доступ, споживають і передають інформацію. Але ті самі

технології, які демократизували доступ до інформації, також дали можливість зловмисникам, які прагнуть підірвати наші демократичні цінності та процеси. Дезінформація – це неправдива або оманлива інформація, яка поширюється з метою введення в оману. Це відмінність від дезінформації, тобто ненавмисного поширення неправдивої інформації. Якщо її не контролювати, дезінформація може посягти плутанину в суспільному діалозі, посилити політичну поляризацію та сприяти недовірі до наших політичних систем і демократичних інститутів» [6]. За даними аналітиків World Economic Forum дезінформація та фейкові новини вперше очолили список найбільших глобальних ризиків, які становлять загрозу для політичної, економічної та соціальної безпеки сучасного світу [19].

Актуальність дослідження дезінформації значно зросла на тлі російсько-української війни, яка продемонструвала масштаб гібридних загроз та їх вплив на регіональну й глобальну безпеку. Починаючи з 2014 року, від анексії Криму та окупації частини Донецької і Луганської областей, а особливо після повномасштабного вторгнення Росії на територію України у 2022 році, країни Європейського Союзу дедалі частіше стають об'єктом потужних інформаційних атак Кремля, спрямованих на підрив довіри до урядів та дестабілізацію політичних систем країн Європи. Як підкреслюють українські дослідники «На сьогодні ми є свідками відновлення загарбницьких війн на європейському континенті, агресивного націоналізму, імперіалізму, запитів на сфері впливу, геополітики, проксі-війн і відкату громадянських прав. У відповідь на названі виклики Європа потребує більш тісної співпраці у зовнішній політиці, політиці безпеки та оборони» [1, с. 20] та наголошують на тому, що вторгнення Росії в Україну це «найсерйозніша безпекова криза в Європі сьогодні». У цій війні ЄС разом з іншими західними союзниками Києва допомагає Україні протистояти як військовому вторгненню, так і інформаційним наступам росії. У контексті останнього можна говорити про інтенсивний розвиток стратегічних комунікацій Європейського Союзу в протистоянні рашистській дезінформації» [3, с. 92].

Співпраця ЄС та України в галузі інформаційної безпеки є необхідним кроком для протидії гібридним загрозам та підвищення інформаційної стійкості обох сторін. Координація зусиль у боротьбі з дезінформацією, захисті інформаційного простору, зміцненні кібербезпеки та підтримки демократичних цінностей сприятимуть відновленню стабільності безпеці та сталості безпеки як в Україні, так і Європі, що врешті є ключовим елементом спільної боротьби за демократичне майбутнє на європейському континенті.

Актуальність дослідження. Дослідженням інформаційної складової гібридної війни Росії проти України, зокрема деструктивним наслідкам дезінформації, присвячені праці А. Бандурки, О. Батрименка, Ю. Бебенко, М. Гетьманчука, Ю. Горбана, В. Горбуліна, Д. Дубова, Г. Жекало, Т. Ісадкової, О. Курбана, О. Кучмій, Б. Леонова, Є. Магди, Л. Макаренко, Ю. Руденко, О. Семенової, Є. Тихомирової, Г. Почепцова, Є. Федченко, В. Фомина, О. Фролової, Г. Яворської, Ю. Яхно та ін.

Метою дослідження є аналіз трансформації безпекової стратегії Європейського Союзу у сфері протидії дезінформації в контексті гібридної російської агресії проти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Очевидно, що відтоді як інформаційні технології пройшли кілька революційних етапів, від появи радіо і телебачення до масового використання Інтернету та соціальних мереж, висновок М. Маклюєна про те, що «інформаційний простір, у якому інформація створюється, зберігається, маніпулюється та поширюється, має першорядну стратегічну цінність, оскільки є посередником між фізичним і когнітивним вимірами як «вхід (стимул, почуття тощо)» та як «результат (намір, рішення)» [14], а «істинно тотальна війна – це війна за допомогою інформації» [14], цілком відповідає сучасним реаліям, в яких дезінформація стала провідним інструментом ведення

гібридних війн XXI ст. Науковці І.М. Пачепа та Р.Дж. Рихлак досліджуючи інформаційні операції від часів Холодної війни і до сьогодні, узагальнюють поняття дезінформація як навмисне поширення неправдивої або маніпулятивної інформації з метою введення населення в оману, впливу на його емоційний стан та політичні рішення, а також формування викривленої громадської думки щодо реальних суспільно-політичних явищ і процесів [10].

В умовах інформаційної доби, коли згідно з аналітичними даними DIGITAL 2023: Global Overview Report, станом на 2023 рік сумарна чисельність користувачів Інтернету перевищила позначку 5млрд.осіб (що становить близько 64,4% від усього населення світу), а частка користувачів популярних соціальних мереж, таких як YouTube, Meta, X, Instagram, TikTok, WeChat та месенджерів – WhatsApp, Telegram, Snapchat та ін., досягли 4,76 млрд. осіб (що становить понад 60% від загальної кількості населення Землі) [9], а отже, – мільярди людей мають «можливості знімати, редагувати та обмінюватися інформацією, зображеннями та відео в режимі реального часу» [2], масштабних інформаційних кампаній з дезінформації та агресивної пропаганди, які використовують ворожі країни для впливу на громадськість, електоральні процеси та загалом дестабілізації, важко уникнути. Тож, перед демократичним світом постає завдання вироблення ефективної стратегії протидії цим надзвичайно потужним і дієвим інструментам гібридної війни.

З 2014 року основні дезінформаційні наративи, які поширюють російські агенти на території Європейського Союзу з метою виправдання агресії та знецінення української державності й делегітимації українців, дослідник Є. Федченко визначив наступним чином: «заколот в Україні, що стався 2014 року»; «Україна – держава, що не відбулася»; «Україна – «фашистська» держава»; «Росія непричетна до захоплення Криму і окупації Донбасу»; «Росія допомагає братнім народам»; «Росія не веде війни»; «російська армія благородна та миротворча»; «фейки, спрямовані на дискредитацію Збройних сил України»; «фейки про неминучість територіального розпаду України»; «фейки, спрямовані проти внутрішньо-переміщених осіб та біженців» та ін. [4]. Після 2022 року до європейського інформаційного простору додаються нові дезінформаційні наративи Кремля: «Україна не бажає виконувати Мінські та Нормандські угоди, її позиція є єдиною перешкодою для мирного процесу на Донбасі»; «Україна – це штучне утворення, а не суверенна держава»; «українські землі є історично російськими»; «трактування української влади як маріонеток англосаксів»; «Україна стала розсадником нацизму, який становить загрозу всьому російському» тощо [3]. Кремлівська дезінформація активно поширює в інформаційному полі країн ЄС наративи, що демонізуються ЗСУ та представляються українців у вигляді радикальних націоналістів, негідних, аморальних людей, які часто стають причиною проблем та конфліктів для країн ЄС.

У фокусі таких дезінформаційних наративів є підрив західної підтримки України, маніпуляції з питаннями постачання зброї, енергетичних ресурсів, гуманітарної допомоги та надання притулку українським біженцям. Російська дезінформаційна машина створюючи образ України як джерела всіх європейських криз: фінансової, міграційної, енергетичної, продовольчої та навіть ядерної, ефективно використовуючи страхи та інформаційну дезорієнтацію, розпалює напруженість та невдоволення серед громадян ЄС, з метою послаблення європейської солідарності щодо підтримки та подальшої допомоги Україні.

Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляен у своїх заявах рішуче засуджує потік російської дезінформації та пропаганди на теренах ЄС: «У ці часи війни слова мають значення. Ми є свідками масової пропаганди та дезінформації щодо цього обурливого нападу на вільну та незалежну країну. Ми не дозволимо прихильникам Кремля поширювати свою токсичну брехню, що виправдовує війну Путіна, або сіяти зерно розколу

в нашому Союзі» [16]. Про усвідомлення країнами ЄС масштабу проблеми свідчать й результати опитувань, згідно з якими понад 80% європейців вважають дезінформацію проблемою для своїх країн і загалом для демократії [13], та підкреслюють необхідність політиків вдатись до консолідованих дій задля захисту інформаційного простору та демократичних інститутів Європейського Союзу.

Розглянемо основні дії ЄС щодо розробки нової безпекової стратегії протидії дезінформації у відповідь на гібридні загрози, зокрема російську агресією проти України. Так, у 2016 році ЄС ухвалив Глобальну стратегію зовнішньої політики й безпеки під назвою «Спільне бачення, спільні дії: сильніша Європа». Глобальна стратегія зовнішньої політики та безпеки ЄС містить положення, спрямовані на боротьбу з гібридними загрозами, включаючи дезінформацію. Низка рішень що закріплені у Глобальній стратегії спрямовані на посилення здатності ЄС виявляти та протидіяти маніпуляціям з інформацією в медіа та соціальних мережах. Пріоритетні завдання визначені, як необхідність тісної співпраці з медіа та експертами з просування медіаграмотності, а також підтримка незалежних ЗМІ як основи європейського демократичного простору [7].

Ця стратегія обґрунтовує інтегративний підхід ЄС в основі якого активна співпраця щодо розбудови стійкості суспільства до гібридних викликів, підтримка свободи медіа та протидії дезінформації й пропаганді. Також інтегрований підхід щодо управління конфліктами та координації зусиль у подоланні криз пов'язаних із інформаційними та кібератаками, де особлива увага приділяється ранньому виявленню дезінформації та розробці ефективних інструментів для їх нейтралізації [7].

У листопаді 2016 року Європейський парламент ухвалив стратегію щодо протидії дезінформації, що включає кілька пріоритетних напрямків:

- швидке реагування та видалення шкідливого контенту, не допускаючи його масового поширення;
- заходи стосовно ЗМІ, що транслюють пропаганду та прокремлівські наративи (санкції, позбавлення ліцензії, арешт майна тощо);
- не допускати впливу іноземних пропагандистів на впливових ретрансляторів ЄС, що можуть просувати дезінформацію серед країн-членів Союзу [12].

Того ж 2016 року Європейська комісія та Верховний представник звітуючи про вжиті дії та наступні кроки для реалізації Спільної рамкової програми 2016 року щодо протидії гібридним загрозам зазначили: «Було досягнуто значного прогресу в кожному із 22 заходів боротьби з гібридними загрозами, визначених минулого року. ЄС покращив свою обізнаність та обмін інформацією між державами-членами щодо цих зростаючих загроз безпеці, які часто поєднують звичайні та нетрадиційні методи, починаючи від тероризму та кібератак до кампаній з дезінформації чи маніпулювання ЗМІ. ЄС також досяг успіху в захисті критичної інфраструктури в таких сферах, як транспорт, енергетика, кібербезпека та фінансова система, а також у протидії насильницькому екстремізму та радикалізації. Але ще багато чого потрібно зробити, оскільки природа гібридних загроз продовжує розвиватися» [17]. А Вищий представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Федеріка Могеріні наголосила: «Гібридні загрози є серйозною проблемою безпеки для Європейського Союзу, його держав-членів і наших партнерів. Ми працюємо над підвищенням обізнаності про загрози через ЄС». Hybrid Fusion Cell, для моніторингу та протидії незаконному онлайн-контенту та пропаганді за допомогою наших стратегічних комунікаційних груп, для посилення можливостей третіх країн і для активізації нашої співпраці з НАТО Захист нашого суспільства є пріоритетом для ЄС» [17].

У відповідь на гібридні загрози, починаючи з 2019 року, ЄС активно працює над удосконаленням підходів до протидії новітнім цифровим викликам. Результатом зусиль численних європейських інституцій та агенцій стало ухвалення у 2022 році «Стратегічного компасу» ЄС. Цей документ є ключовим для розвитку спільної безпеки та оборонної політики Євросоюзу, спрямованої на посилення здатності протидіяти гібридним загрозам, зокрема дезінформації [18]. Документ підкреслює потребу розробки інтегрованих інструментів для виявлення, аналізу та нейтралізації інформаційних маніпуляцій. Одним із пріоритетів є створення спеціалізованого інструментарію та підвищення ефективності взаємодії між державами-членами через покращення координації та обміну інформацією. Крім того, іншим елементом є посилення співпраці з міжнародними організаціями, зокрема з НАТО, а також розвиток медіаграмотності, що має на меті зниження впливу дезінформації на суспільство та зміцнення громадської партнерської стійкості [18].

Також ЄС за ініціативи Європейської служби зовнішніх справ створено флагманський проект East StratCom Task Force для виявлення та протидії дезінформації. Зокрема, Stratcom у першому в історії звіті зазначив, що дезінформація – це «достовірно неправдива або оманлива інформація, створена, представлена та поширена з метою отримання економічної вигоди чи навмисного обману громадськості та може завдати шкоди суспільству. Суспільна шкода включає загрози демократичним політичним процесам і процесам формування політики, а також суспільним благам, таким як захист здоров'я громадян ЄС, довкілля чи безпеки» [5].

Цей проект об'єднує досвідчених журналістів і пресофіцерів зі знанням російської мови, що дозволяє їм працювати з російськомовним контентом, виявляти маніпуляції та розробляти ефективні комунікаційні стратегії для їх нейтралізації. Серед основних напрямів діяльності – аналіз та моніторинг інформаційних повідомлень, створення матеріалів для розпізнавання фейків і надійних платформ для поширення правдивої інформації, а також розробка рекомендацій для підвищення інформаційної групи стійкості суспільства. Особлива увага приділяється поширенню критичного мислення серед громадян, щоб підвищити їхню здатність розрізнити маніпулятивний контент і зміцнювати довіру до перевірених джерел. StratCom також допомагає обмінюватися даними з міжнародними партнерами для координації зусиль у протидії дезінформації [5].

Іншим потужним інструментом ЄС у протидії дезінформації стала створена у 2020 році Європейська обсерваторія цифрових медіа (European Digital Media Observatory, EDMO) [11]. Ключовими напрямками діяльності EDMO є моніторинг дезінформації, аналіз її впливу на суспільство та підтримка медіаграмотності як протидії маніпуляціям. Європейська Обсерваторія також надає підтримку політикам та регуляторам у розробці й впровадженні стратегій протидії дезінформації, сприяє співпраці між державами-членами та міжнародними організаціями, такими як НАТО, і розвиває ініціативи для підвищення стійкості суспільства до інформаційних загроз. Важливою складовою роботою EDMO є розвиток також навчальних програм і тренінгів із медіаграмотності, що націлені на посилення обізнаності громадян ЄС та всіх зацікавлених [11].

Слід зазначити, що ЄС активно працює у напрямку санаційної політики по відношенню до бізнесу та медіаструктур, а також персоналій дотичних до поширення дезінформації. У 2022 році ЄС формує список медіа та осіб-пропагандистів, що підривають та загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України [8]. Окрім зазначених заходів, Європейський Союз займається підтримкою та фінансуванням незалежних ЗМІ та журналістів, що борються з пропагандою. Цього року було створено новий медіа-центр Free Media Hub EAST для всебічної підтримки вже існуючих і відомих

незалежних російських і білоруських ЗМІ, які працюють у вигнанні в ЄС але все ще мають велику аудиторію в країнах свого походження [15]. Оскільки, як зазначив комісар з питань внутрішнього ринку Тьеррі Бретон: «Російські незалежні ЗМІ та громадянське суспільство відіграють важливу роль у забезпеченні постійного надходження фактичної інформації до російськомовної аудиторії та протидії дезінформації російської держави. Підтримуючи виробництво та розповсюдження незалежного контенту, створеного без будь-якого редакторського втручання, цей проєкт сприятиме нашим зусиллям у боротьбі з російською пропагандою» [15].

Тож, захист свободи слова та інших демократичних цінностей в умовах гібридних загроз залишається пріоритетним завданням для ЄС, і лише консолідовані та багатовекторні стратегічні зусилля спроможні ефективно протистояти викликам, що постійно змінюються. Зміцнення та просування демократії, права верховенства та довіри громадян до інституцій, що є основою стійкості європейського суспільства в умов гібридних загроз, зокрема шляхом посилення співпраці з міжнародними партнерами та впровадження інноваційних технологій для моніторингу та нейтралізації деструктивного інформаційного впливу.

Висновки. На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що в умовах сучасних гібридних загроз, таких як російська агресія проти України, дезінформація використовується як потужна інформаційна зброя. Дезінформація ефективно поширюється завдяки можливостям демократичних держав – свободи слова, відкритого доступу до інформації та плюралізму політичних поглядів, з метою маніпулювання громадською думкою та підриву довіри до демократичних інституцій, а відтак – створення напруги й поляризації в суспільствах за рахунок викривлення реальної політичної картини світу. Європейський Союз, розуміючи складність та багатогранність гібридних загроз, розпочав програму з конструювання нової безпекової стратегії. Центральну роль у цій системі виконують стратегічні рамкові документи, такі як Глобальна стратегія зовнішньої політики та політики безпеки та Стратегічний компас, а також флагманські проєкти з розпізнавання, виявлення та протидії дезінформації, такі як: East StratCom Task Force, European Digital Media Observatory та Free Media Hub EAST.

Означені європейські ініціативи не тільки сприяють ефективній протидії дезінформації та маніпуляції, але й посилюють інтеграцію країн ЄС та країн що обрали європейський вектор розвитку. Координація між державами-членами ЄС та залучення держав, що мають багаторічний досвід протистояння російським інформаційним атакам, зокрема України, у спільну європейську боротьбу з інформаційними загрозами стає необхідним умовою загальноєвропейської безпекової політики. Такий підхід не тільки сприятиме ефективній нейтралізації інформаційних загроз, але й зміцненню демократичних цінностей та довіри до політичних інститутів, створюючи умови для сталого демократичного розвитку Європи.

Список використаної літератури

1. Кобець Ю., Голубняк Н. Оборонна та безпекова політика Європейського Союзу: соціальності трансформації. Грані . 2023. Вип. 26(5). С. 19–25. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1938/1902>
2. Кучмій О., Фролова О. Використання соціальних медіа як інструменту сучасної гібридної війни. Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI . 2023. С. 94–103. URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/article/view/99/82>

3. Тихомирова Є. Б. Стратегічні комунікації ЄС про тенденції дезінформації рф в умовах повномасштабної російсько-української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. Вип. 1 (15). С. 91-105. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22308>
4. Федченко Є. М. Основні наративи дезінформації, які формують війну та її вплив на кінетичну війну. *Українські медіа в умовах війни : правові норми та досвід*. 2023. С. 205–216. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/7193c72e-1fe0-4375-ba53-3a8b631dff8f>
5. 1st EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats Towards a framework for networked defence. February 2023. URL: <https://euvsdisinfo.eu/>
6. Atlantic Council. Disinformation. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/issue/disinformation/>
7. Common foreign and security policy – Global strategy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4413648>
8. Council Implementing Regulation (EU) 2022/336 of 28 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2022/336/oj
9. DIGITAL 2023: Global Overview Report. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>
10. Disinformation: Former Spy Chief Reveals Secret Strategies for Undermining Freedom Attacking Religion and Promoting Terrorism. Ronald J. Rychlak, Lt. Gen. Ion Mihai Pacepa, et al. Audible Audiobook
11. European Digital Media Observatory, EDMO. URL: <https://euvsdisinfo.eu/>
12. EU strategic communication to counteract anti-EU propaganda by third parties. European Parliament resolution of 23 November 2016 on EU strategic communication to counteract propaganda against it by third parties (2016/2030(INI)) URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0441_EN.pdf
13. Marie ROBIN. European anti-propaganda policies. European issues. № 665, 18th April 2023. URL: <https://server.www.robert-schuman.eu/storage/en/doc/questions-d-europe/qe-665-en.pdf>
14. Martial McLuhan I: Framing Information Warfare. URL: <https://enculturation.net/martial-mcluhan>
15. New media hub to support independent Russian and Belarussian journalists in the EU. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/new-media-hub-support-independent-russian-and-belarussian-journalists-eu-2023-07-17_en
16. Press statement by President von der Leyen on Russia's aggression against Ukraine, Brussels, 24 February 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en%20statement_22_1322/STATEMENT_22_1322_EN.pdf
17. Security and defence: Significant progress to enhance Europe's resilience against hybrid threats – more work ahead. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_17_2064
18. Where will the EU's Strategic Compass point? URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698057/EPRS_BRI\(2021\)698057_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698057/EPRS_BRI(2021)698057_EN.pdf)
19. World Economic Forum. 2024. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2024/01/global-risk-report-2024-risks-are-growing-but-theres-hope/>

COUNTERING DISINFORMATION AND STRENGTHENING INFORMATION RESILIENCE: EU STRATEGIC RESPONSE TO HYBRID THREATS

Yuriy Shkira

*H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Faculty of Social and Behavioral Sciences,
Department of Political Science, Sociology and Cultural Studies
Alchevskyyh st., 29, 61002, Kharkiv, Ukraine*

The article is devoted to the study of the European Union's strategic response to disinformation as a key element of modern hybrid wars, in particular in the context of Russian aggression against Ukraine. The author analyzes the use of disinformation as a tool for manipulating public opinion and undermining confidence in the democratic institutions of the EU countries. The work emphasizes the vulnerability of European democracies, where freedom of speech, open access to information and pluralism of political views create additional opportunities for manipulation, which are actively used by aggressive autocracies. The article emphasizes that the disinformation campaign of the Russian Federation is aimed at undermining the unity of Europe and weakening support for Ukraine. Manipulating the topics of migration, energy, finance and nuclear danger, the Kremlin is trying to cause fear and discontent among Europeans in order to force them to put pressure on their governments to stop supporting Ukraine. The main goal of the Russian disinformation campaign in the EU countries is to force Europeans to abandon the fundamental principles of the EU – democracy and solidarity.

The article discusses the key security frameworks of the EU, such as the Global Strategy for Foreign and Security Policy and the Strategic Compass, which became an adequate and timely response to hybrid threats and geopolitical tensions on the European continent in the 21st century. The main range of European projects aimed at recognizing, detecting and countering information attacks is analyzed, in particular: East StratCom Task Force, European Digital Media Observatory та Free Media Hub EAST. It is determined that the EU system decisions on the construction of a new security strategy contribute to information sustainability and weaken the destructive impact of information attacks. In addition, the work emphasizes the importance of cooperation between Ukraine and the EU in overcoming hybrid threats and information challenges. The author emphasizes the need for long-term strategic solutions to neutralize disinformation and promote the sustainability of European societies, as well as coordination of efforts to ensure sustainable democratic development in Europe.

Key words: hybrid threats, disinformation, information stability, threat to democracy, EU security strategy, cooperation between Ukraine and the EU in the field of information security.